

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Exploditur aliorum sententia, qui docent locutionem Angelorum fieri
per aliqua signa,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

lem pendere in his quæ pertinent ad completum suæ naturæ à locali & corporea distantia.

54. Confirmatur: Vel Angelus, ut physicè influat notitiam aut speciem sui conceptus in audiente, debet esse intra ejus intellectum, vel etiam id potest ad extra positus, & distans ab illo: primum (præterquam quòd est contra communem Sanctorum Patrum & Theologorum doctrinam, asserentium quòd Angelus non illabitur menti, sed solus Deus) non salvat quomodo unus Angelus possit simul loqui pluribus; cum non possit simul poni intra plures; nec etiam quomodo possit loqui ad Angelum distantem, ut constat. Secundum verò non potest admitti: nam ex una partè repugnat quòd actus cognitionis, vel species ab Angelo distante producat in alio, nisi transeat per medium; ex alia verò conceptus, seu cognitio & species non possunt transire per medium corporeum, cum sint accidentia spiritualia, quæ non possunt per media corporea produci, illisque inharere.

55. Scio, Suarem respondere, hanc efficientiam physicam posse fieri independentè à situ & loco, subindeque absque eo quòd illud accidens spirituale, quod per eam producitur, transeat per medium. Verùm (præterquam quòd hæc responsio est contra comune axioma philosophicum, asserens quòd nihil possit agere in distans, nisi agat in propinquum) mirum est istum Authorem nolle admittere, quòd Angelus motu discreto possit transire ad locum distantem, impertransito medio, & tamen asserere, quòd impertransito medio producit aliquid in loco distanti.

56. Probatur tertio conclusio ex alio inconvenienti, quod sequitur ex Suarez sententia. Si enim unus Angelus alloquatur alium per physicum influxum speciei sui conceptus, ratio secreti in ejusmodi locutione salvari non poterit: nam cum illa species non sit futurum contingens, nec actus liber, nec aliquid supernaturale, præsertim quando locutio est de rebus naturalibus, continetur intra objecta naturaliter cognoscibilia à quocunque Angelo, subindeque non est cur ab uno potius quam ab alio cognoscatur.

57. Denique probari potest conclusio rationibus illis, quibus suprâ demonstravimus, unum Angelum non illuminare alium per influxum physicum in ipsum: nam quantum ad hoc eadem est ratio de Angelorum locutione, ac de eorum illuminatione, ut consideranti patebit.

S. III.

Exploditur aliorum sententia, qui docent locutionem Angelorum fieri per aliqua signa.

58. **D**ico secundò: Angelorum locutio non potest fieri per aliqua signa.

Probatur: Si locutio Angelorum consisteret in formatione signorum exprimentium conceptus, vel illa signa essent corporea, vel spiritualia? Neutrum dici potest: Ergo locutio Angelorum, per aliqua signa fieri nequit. Prima pars Minoris probatur: quia Angeli connaturaliter exigunt mutuatam inter se societatem habere, atque adeò sibi loqui, manendo intra terminos gradus intellectualis, qui à corpore est independens: Ergo ut se explicent, non indigent signis corporeis & sensibilibus. Et certè valde diminuta esset & deficiens societas & communitas spiritualium

A substantiarum, si habendo vitam omnino separata à corporibus, & independentem ab aliis, indigerent tamen ad sui communicationem sensibilibus signis.

Confirmatur: Quamvis nulla essent corpora, posset tamen inter Angelos esse amicitia, & vitæ societas: Ergo & manifestatio conceptuum, sive locutio; utpote sine quâ prædicta amicitia seu vitæ societas subsistere non potest: Ergo falsum est, ejusmodi locutionem fieri mediatis signis sensibilibus.

Confirmatur ampliùs: Illa signa sensibilia non possunt esse characteres celo impressi, ut quidam dicunt; alias Angeli dicerentur scribentes potius quam loquentes: nec soni aut auris sensibiles ab ipsis in corporibus assumptis formati, ut alii existimant; tum quia alii non possent loqui, nisi assumendo corpora; tum etiam quia si nullum esset corpus, nullo modo possent loqui: Ergo signa illa ficticia sunt & chimerica.

Adde quòd, hoc habet speciale Angelorum locutio, quòd possit fieri uni, absque eo quòd alii innotescat; quod esse non posset, si fieret per signa sensibilia, quæ sunt omnibus Angelis necessariò manifesta. Ex quo probatur secunda pars Minoris: Nam vel signa illa spiritualia, essent naturalia, vel ad placitum: Si essent naturalia, essent omnibus manifesta: similiter etiam essent signa ad placitum; quia significarent et impositione orta ex communi consensu Angelorum, & consequenter essent omnibus notæ: Ergo si Angelus loqueretur per expressionem talium signorum, non posset uni loqui, quin loqueretur aliis, aut saltem illis suam locutionem manifestaret.

Presli hac difficultate Authores hujus sententiæ, distinguunt duo genera signorum in Angelis; quædam generalia & communia omnibus, quibus proinde tanquam lingua communi utuntur in suis locutionibus publicis; & alia specialia pro singulis, subindeque apta ut unus Angelus alteri tantum, quando voluerit, suos conceptus manifestet.

D Verùm hæc responsio obruit ipsa infinitate signorum, & linguarum quas teneat ponere Angelis, si secretum velit servari in eorum locutionibus. Demus enim quòd aliquis Angelus velit loqui duobus vel tribus simul, non reliquis, quâ lingua utetur? si privatâ, non intelligetur nisi ab uno, nempe ab illo cui soli est nota; quia pro illo solum est imposta: si communi, non poterit occultari aliis, quibus etiam nota est illa impositio; unde oportebit aliam linguam in Angelis instituire, non communem omnibus, nec privatam pro uno, sed communem pro aliquibus, & non pro aliis: cum autem combinationes istæ possint in infinitum multiplicari, illæque per totam æternitatem; quia aliquando potest velle loqui duobus, modò quatuor, aut decem, aut viginti, aut pluribus, aut paucioribus; imò illis quibus modò loquitur, aut aliquibus eorum, potest postea velle occultare id quod manifestat aliis; oportebit quemlibet Angelum habere infinitas terè linguas, sive infinita signa ad loquendum cum quibus voluerit, locum & secretè ab aliis.

Ex dictis confutata manet aliquorum sententia, qui docent locutionem Angelorum fieri per immissionem alicujus qualitatis spiritualis, significantis conceptus illorum. Primum quia D. Tho-

mas supra relatus expressè docet quòd Angelus ad quem fit locutio, non recipit aliquid à loquente. Secundò, quia vix explicari potest quid sit illa qualitas spiritalis, in intellectu Angeli audientis producta à loquente; cum præter species & actus nihil sit in intellectu angelico: nam valde probabile est nullum esse habitum naturalem in intellectu Angelorum; eò quòd habeant ratione specierum potentiam perfectam & completam ad attingendum omne verum naturale. Tertio, si Angelus loquens aliquam qualitatem spirituales produceret in eo cui loquitur, illaberetur intra mentem illius: non posset enim talem qualitatem ad ipsum per aliquod medium transfundere, quia (ut supra dicebamus) hoc repugnaret ejus immaterialitati. Denique juxta hanc sententiam non potest salvari decretum in locutione angelica: quia illa qualitas vel ex natura rei, vel solum ex Angelorum benedictio, conceptus mentis significaret; quod quid a se dicatur, ejus significatio esset omnibus manifesta, ut patet ex supra dictis: Er- go, &c.

§. IV.

Divi Thomae sententia stabilitur.

Deo ultimo: Locutio Angelorum consistit in sola ordinatione seu directione conceptuum, per voluntatem loquentis ad eum cui loquitur. Ita D. Thomas hic quaest. 107. art. 1. & de verit. quaest. 9. art. 4.

Probatur ratione fundamentali, quam ibidem insinuat. Loqui alteri, nihil aliud est quam hoc: mentis conceptum illi manifestare: Sed unus Angelus per hoc solum manifestat alteri suum conceptum, quòd ipsum dirigit & ordinat ad illum per suam voluntatem: Ergo per hoc præcisè eum alloquitur. Major patet, Minor vero probatur. Ut conceptus unius Angeli manifestetur alteri, sufficit quòd ab eo possit cognosci. Sed ex eo præcisè, quòd unus Angelus conceptum suum ordinet voluntariè ad alterum ut ei innotescat, potest ille alter Angelus ipsum cognoscere: Ergo per talem ordinationem seu directionem illi manifestatur. Major est evidens, Minor probatur. Ut conceptus liber unius Angeli, possit actu cognosci ab alio Angelo, sufficit quòd reddatur de pertinentibus ad ipsum; eo ipso siquidem ponitur intra sphaeram intellectus illius, quia quilibet Angelus natus est per species quas in se habet, sine alia impressione, vel actione objecti in ipsum, intelligere quòd quid ad se pertinet. Sed ex eo præcisè quòd unus Angelus voluntariè ordinet suum conceptum ad alium, eo sine ut illi possit innotescere, eo ipso, inquam, reddit ejusmodi cogitationem de pertinentibus ad ipsum; quia eo ipso talem conceptum ad illum pertinere: Ergo hoc ipso facit quòd illa cogitatio possit ab illo cognosci.

Confirmatur primò: Ideò actus liber unius Angeli est ex natura sua ante consensum voluntatis ipsius, incognitus alteri Angelo, quia ipse Angelus, qui liberè eum elicit, habet ex vi suae libertatis dominium in talem actum, & jus naturale sibi notitiam ipsius reservandi quandiu voluerit: Sed ex eo præcisè quòd dirigit ad alterum Angelum ejusmodi conceptum ut ei possit innotescere, eo ipso, inquam, cedit dominio & juri quòd habet, prædictum conceptum illi

Tom. II.

A occultandi: Ergo eo ipso incipit manifestari illi Angelo ad quem dirigitur; subindeque Angelus sic ipsum manifestans, censetur sufficienter alterum Angelum alloqui.

Confirmatur secundò ex differentia quae reperitur inter locutionem hominis & Angeli. Homo enim non loquitur alteri ex hoc præcisè quòd ad illum dirigit suum conceptum vel voluntatem: quia, ut notat S. Doctor hic art. 1. ad 1. duplici obstaculo clauditur illius conceptus, ne alteri homini sit notus; primò quidem ipsa libertate voluntatis, ob quam est supra ordinem universi, & à nulla causa extrinseca, præterquam à Deo, dependet, ut disp. 7. art. 3. declaravimus; secundò grossitie corporis, ratione cuius homo debet uti aliquo signo sensibili, ad hoc ut alteri homini suum conceptum manifestet: conceptus autem unius Angeli occultatur alteri solo libertatis velamine, atque adeò hoc ipso quòd tollitur illud velamen, per hoc quòd ille conceptus ad alium Angelum dirigitur, & fit aliquo modo ipsius, illi manifestatur, sicut unus Angelus loquitur alteri, per hoc solum quòd illi manifestat suum conceptum. Et hic modus dicendi facile salvat, quòd locutio Angeli possit esse secreta, & unitatim cognita: quia Angelus loquens potest ordinare suum conceptum ad unum, & non ad alios. Facile etiam explicat, quomodo possit unus Angelus alloqui simul plures alios, etiam distantes: nam potest ad plures, etiam distantes, dirigere suum conceptum. Quomodo autem malus Angelus possit mentiri & decipere alios, ex solutione argumentorum patebit.

B confirmatur primò: Vel unus Angelus habet in se speciem repræsentativam conceptus alterius, vel non? Si primum: Ergo nihil illi deest ut illum cognoscat independenter ab alterius voluntate. Si secundum: Ergo cum non possit illum abique specie cognoscere, eam de novo recipiet à loquente.

C confirmatur secundò: Dum unus Angelus alteri loquitur, ille cui fit locutio debet moveri & excitari, ad hoc ut attendat Angelo loquenti; cum non sit semper in actuali consideratione omnium quae potest cognoscere: Sed non potest moveri ac excitari, nisi per impressionem alicujus physici: Ergo aliquid physicum ipsi imprimi debet. Major patet, Minor probatur: Tum quia objectum motivum non potest intelligi sine influxu physico in potentiam: Tum etiam quia D. Thomas hic art. 1. ad 3. ait, quòd sicut per signum sensibile excitatur sensus, ita per aliquam intelligibilem virtutem potest excitari mens Angeli ad attendendum: At tentus excitatur per influxum physicum speciei in ipsum, ut patet: Ergo etiam intellectus Angeli audientis debet exci-

§. V.

Solvuntur objectiones.

D Objicies primò contra primam conclusionem. Intellectus unius Angeli non est secundum se sufficienter constitutus in actu primo ad cognoscendum actus liberos alterius, alias posset prohibito, & independenter ab alterius locutione & voluntate, eos cognoscere: Ergo debet fieri potens in actu primo, subindeque per receptionem alicujus physici intrinsece mutari.

Confirmatur primò: Vel unus Angelus habet in se speciem repræsentativam conceptus alterius, vel non? Si primum: Ergo nihil illi deest ut illum cognoscat independenter ab alterius voluntate. Si secundum: Ergo cum non possit illum abique specie cognoscere, eam de novo recipiet à loquente.

E confirmatur secundò: Dum unus Angelus alteri loquitur, ille cui fit locutio debet moveri & excitari, ad hoc ut attendat Angelo loquenti; cum non sit semper in actuali consideratione omnium quae potest cognoscere: Sed non potest moveri ac excitari, nisi per impressionem alicujus physici: Ergo aliquid physicum ipsi imprimi debet. Major patet, Minor probatur: Tum quia objectum motivum non potest intelligi sine influxu physico in potentiam: Tum etiam quia D. Thomas hic art. 1. ad 3. ait, quòd sicut per signum sensibile excitatur sensus, ita per aliquam intelligibilem virtutem potest excitari mens Angeli ad attendendum: At tentus excitatur per influxum physicum speciei in ipsum, ut patet: Ergo etiam intellectus Angeli audientis debet exci-

ppp

tari

tari per influxum physicum loquentis in ipsum.

70. Confirmatur tertio: Angelus loquitur homini, per impressionem alicujus physici, puta speciei intelligibilis: Ergo similiter alteri Angelo loquitur.

71. Ad objectionem respondeo negando Antecedens: est enim Angelus sufficienter constitutus in actu primo, quantum est ex parte sui, ad cognoscendum conceptus & actus liberos alterius, unde potest illos cognoscere, saltem abstractivè, & ut possibiles; ut tamen cognoscat illos, prout hic & nunc eliciuntur, & intuitivè, requiritur tanquam conditio, & veluti per modum approximationis, directio alterius Angeli; unde independenter ab illa, & Angeli loquentis volitione, non potest eos cognoscere. Ex quo patet responsio ad primam confirmationem: responderetur enim quemlibet Angelorum habere in se speciem, quæ possit alterius conceptum representare; ceterum in actuali representatione dependet prædicta species à voluntate ejus cujus est ipse conceptus: sicut etiam quilibet habet speciem quæ representet futurum contingens, & tamen actualis representatio dependet ab existentia prædicti futuri contingentis, ut disp. 9. art. 4. ostensum est.

72. Ad secundam distinguo Majorem: ut attendat Angelo loquenti debet moveri & excitari, moraliter, concedo: physicè, nego: & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

Explicatur: Eo modo excitatur Angelus ad attendendum locutioni, quæ sibi fit ab alio, subindeque ad cognoscendum ejus conceptum, quo excitatur ad attendendum & cognoscendum individua quæ sub specie humana verbi gratiâ de novo fiunt: unde quemadmodum ad istam excitationem non requiritur quòd nova productio individuum naturæ humanæ, aliquid physicè causet & ponat in intellectu angelico, sed sufficit quòd species quam innatam habet Angelus de natura & quidditate eorum individuum, posita illorum productione, tanquam conditione sine qua nequit ea representare, determinetur de novo ad illa representanda: ita similiter, ut intellectus unius Angeli efficaciter exciteretur & moveatur ad attendendum locutioni alterius, & percipiendum id quòd ipsi loquitur, non requiritur quòd per locutionem illam aliquid physicum de novo recipiat, sed sufficit quòd adveniat de novo ordinatio & directio voluntatis ex parte Angeli loquentis; quia per talem ordinationem auferitur velamen quòd illius conceptum occultabat. Idèd enim ille actus Angeli loquentis non cognoscebatur ab audiente, quia non erat de pertinentibus ad universum, vel ad ipsum Angelum qui debet audire: per talem verò ordinationem fit de pertinentibus ad ipsum, subindeque ei manifestatur, ut antea declaratum est. Unde Divus Thomas in 2. dist. 11. quæst. 1. art. 3. ad 4. sic ait: *Angelus præcipue beatus est semper in actuali consideratione sui ipsius, & per consequens eorum quæ ad ipsum pertinent, quorum omnium ipse est ratio cognoscendi..... Quamvis citò autem unus Angelus ordinar locutionem suam ad alterum, effectus locutio ejus de pertinentibus ad illum, & ita ab eo cognoscitur.* Ex quo patet, juxta doctrinam Divi Thomæ, nihil physicum de novo recipi in Angelo audiente ut exciteretur, sed poni tantum de novo directionem seu

A ordinationem Angeli loquentis, quæ est moralis quædam motio & excitatio. Unde cum dicitur objectum motivum non posse intelligi sine influxu physico in potentiam, respondendum est, id esse verum de objecto motivo physice: sed verò de objecto movente & excitante tantum moraliter.

Ad locum verò D. Thomæ qui subjungit, dicendum est cum Cajetano, S. Doctorem nomine virtutis intelligibilis, per quam dicitur motum Angeli excitari ad attendendum alteri loquenti, intelligere ordinationem conceptus unius Angeli ad alterum, quæ habet virtutem moraliter excitativam, ea ratione quæ facit hunc conceptum esse de pertinentibus ad illum cui loquitur. Comparatio verò D. Thomæ tenet solum quantum ad motionem & excitationem, non verò quantum ad modum motionis & excitationis.

Ad tertiam confirmationem primò negando Antecedens: Angelus enim dum homini loquitur, non infundit illi novam speciem, sed species existentis tantummodo ordinat, vel movet tantum phantasmata, ex quibus postea intellectus agens elicit species. Secundò hoc dato, nego consequentiam & paritatem: homo enim potest recipere novas species, non verò Angelus, qui conditus est perfectus in sapientia, & à Deo omnes species in sua creatione recepit.

Objicies secundò contra secundam conclusionem: Glossa in illud 1. ad Cor. 13. *Si lingua hominum loquar & Angelorum, dicit Angelus loqui nutibus & signis.* Idem docet S. Bruno in scholiis ad locum illum prioris ad Cor. 13. Nam de Angelorum lingua loquens: *Quiddam (inquit) signis alteri alter voluntatem suam significat.* Ergo Angelorum locutio fit per aliqua signa sensibilia.

Respondeo in tantum Angelos dici loqui per signa & nutus, in quantum speciebus utuntur ad loquendum, quæ per se primò sunt signa, & propter annexam ordinationem ad alterum Angelum, nutus metaphoricè dici possunt. Ita D. Thomas quæst. 9. de verit. art. 4. ad 11. ubi ait: *Nutus & signa hoc modo possunt in Angelis distinguui, ut signum dicatur ipsa species, nutus autem ordinatio ad alium: sed possibilitas hoc faciendi dicitur lingua.*

Objicies tertio contra tertiam conclusionem: Si locutio angelica fiat per ordinationem conceptus unius Angeli ad alterum, sequitur locutionem Angelorum esse actum voluntatis, non verò intellectus, & linguam Angelorum esse eorum voluntatem, non autem intelligentiam, ut ait Theodoretus supra relatus: Sed hoc non potest dici: Ergo nec illud. Minor patet: Loqui enim est manifestare conceptum: Sed proprium intellectus est manifestare, non autem voluntatis, quæ est potentia cæca: Ergo &c. Major verò probatur, nam Divus Thomas hic artic. 1. in corp. & in resp. ad 1. ait, quòd *voluntas ordinat conceptum mentis angelicæ ad manifestandum alteri: Ergo si locutio angeli consistat in ordinatione conceptus mentis angelicæ ad alterum Angelum, illa erit actus voluntatis, & non intellectus.*

Respondeo negando sequelam Majoris. Ad probationem dicendum est, quòd quando D. Thomas ait, quòd voluntas ordinat conceptum, non intendit hanc ordinationem esse voluntatem tanquam ab eliciente illam, sed solum